STUDIA Z PRAWA WYZNANIOWEGO
Tom 22 – 2019

DOI: https://doi.org/10.31743/spw.4786

KRYSTYNA ZIÓŁKOWSKA*

XVI OGÓLNOPOLSKIE SYMPOZJUM PRAWA WYZNANIOWEGO PT. *30-LECIE USTAW WYZNANIOWYCH. CZY POTRZEBNA JEST REFORMA PRAWA WYZNANIOWEGO W POLSCE?*, Olsztyn – Tumiany, 6-8 maja 2019 r.

W dniach od 6 do 8 maja 2019 r. odbyło się w Olsztynie, a następnie w Tumianach, XVI Ogólnopolskie Sympozjum Prawa Wyznaniowego połączone ze Zjazdem Katedr, Zakładów i Wykładowców Prawa Wyznaniowego (XVI OSPW), zorganizowane przez Polskie Towarzystwo Prawa Wyznaniowego oraz Katedrę Praw Człowieka, Prawa Europejskiego i Kanonicznego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Tematem przewodnim konferencji było zagadnienie: *30-lecie ustaw wyznaniowych. Czy potrzebna jest reforma prawa wyznaniowego w Polsce?* W sympozjum wzięło udział ponad 50 uczestników, zaś referaty przedstawiło 41 referentów z polskich ośrodków naukowych. Uroczyste otwarcie konferencji nastąpiło dnia 6 maja 2019 r. w Centrum Konferencyjnym Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Otwierając Sympozjum głos zabrał Dziekan Wydziału Prawa i Administracji ks. dr hab. Mieczysław Różański, prof. UWM, który przywitał wszystkich uczestników Sympozjum, życząc owocnych obrad oraz wartościowych naukowych dyskusji. Następnie wszystkich uczestników powitał dr hab. Paweł Sobczyk, prof. UO – Prezes Polskiego Towarzystwa Prawa Wyznaniowego, jednocześnie wyrażając podziękowania władzom dziekańskim Wydziału Prawa i Administracji UWM oraz koordynatorom XVI OSPW za jego organizację. Przywitani zostali wszyscy przedstawi-

* Dr, Katedra Prawa Pracy i Zabezpieczenia Społecznego, Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, ul. Warszawska 98, 10-702 Olsztyn, e-mail: krystyna.holdynska@uwm.edu.pl. ORCID 0000-0003-4825-0597

ciele nauki oraz specjaliści, którzy są związani z prawem wyznaniowym. Jednocześnie dr hab. Paweł Sobczyk, prof. UO podkreślił, jak ważny jest dalszy rozwój prawa wyznaniowego w środowisku naukowym, prowadzenie dalszych badań naukowych oraz zastanowienie się nad potrzebą reformy niektórych regulacji prawa wyznaniowego. Wskazano potrzebę wzmocnienia prawa wyznaniowego w nauce polskiej poprzez zebranie ustaw wyznaniowych i napisanie nowego Kodeksu odnoszącego się do prawa wyznaniowego.

W Auli Cytrynowej Centrum Konferencyjnego Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie odbyła się I Sesja plenarna, którą poprowadził ks. dr hab. Mieczysław Różański, prof. UWM. Sesja obejmowała cztery referaty, z których pierwszy wygłosił dr hab. Wojciech Brzozowski (UW) na temat: *Skutki wejścia w życie Konstytucji z 1997 r. dla polskiego ustawodawstwa wyznaniowego.* Kolejny referat zaprezentował ks. dr hab. Piotr Stanisz, prof. KUL na temat: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej a świeckość państwa – uwagi de lege lata.* Kolejnym prelegentem był prof. dr hab. Tadeusz J. Zieliński (ChAT), który wygłosił referat na temat: *Wzmocnienie świeckiego charakteru państwa według projektów ustaw ogłoszonych w Polsce po 1989 r.* Sesję wprowadzającą zamknął referat wygłoszony przez dra hab. Pawła Sobczyka, prof. UO, którego temat brzmiał: *Kodeks wyznaniowy – o możliwości, potrzebie i sensie nowej formy renormatywizacji prawa wyznaniowego.*

Druga część Sympozjum odbyła się w „Starym Folwarku" w Tumianach, gdzie w II Sesji plenarnej wystąpiło z referatami pięciu prelegentów, zaś przewodniczył jej dr hab. Wojciech Brzozowski. Pierwszym prelegentem był ks. prof. dr hab. Artur Mezglewski (UO), którego tytuł referatu brzmiał*: Trzy dziesięciolecia prowizorycznych rozwiązań prawnych dotyczących organizacji rekolekcji szkolnych.* W dalszej kolejności wystąpił dr hab. Józef Koredczuk, prof. UWr, który przedstawił tematykę misji kanonicznej w referacie: *Następstwa prawne cofnięcia misji kanonicznej nauczycielowi religii.* W obszarze tej tematyki następny referat wygłosił dr hab. Paweł Borecki (UW): *O potrzebie korekty reguł nauczania religii w szkole publicznej.* Referat zatytułowany*: Nowa koncepcja współdziałania państwa i Kościoła Katolickiego w zakresie bezpieczeństwa kulturowego*, wygłosił dr hab. Marek Bielecki, prof. ASzWoj. w Warszawie. Ostatnim prelegentem tej części obrad był dr Michał Skwarzyński (KUL), który

przybliżył tematykę sprzeciwu sumienia w referacie*: Regulacja sprzeciwu sumienia w perspektywie 30 lat ustaw wyznaniowych.* Następnie przewodniczący II Sesji plenarnej otworzył dyskusję, która miała charakter bardzo owocny pod względem naukowym zarówno dla prelegentów, jak i dla słuchaczy.

W dniu 7 maja 2019 r. w porannej turze obrad odbyły się trzy równoległe sesje XVI OSPW. W Sesji I, która była poświęcona zagadnieniom *Wolności sumienia i religii*, wystąpiło pięciu prelegentów. Pierwszym prelegentem był dr Mariusz Grabowski (UKSW), który wygłosił referat na temat*: Miejsce wolności sumienia w polskim systemie prawnym i wynikające stąd postulaty zmian w zakresie jej ochrony prawnej*. Kolejny głos zabrał dr Michał Hucał (ChAT), który wygłosił referat na temat: *Wprowadzenie prawa do sprzeciwu sumienia w ustawach o gwarancjach wolności sumienia a Europejska Konwencja Praw Człowieka*. Trzecim prelegentem był ks. dr hab. Mieczysław Różański, prof. UWM, który wygłosił referat pt. *Propozycja nowych rozwiązań prawnych w zakresie archiwów kościelnych.* Następnie swoje referaty przedstawili: ks. dr hab. Piotr Steczkowski, prof. UR – *Zakres swobody w głoszeniu doktryny religijnej. Czy istnieje potrzeba innej regulacji?*, a także dr hab. Jerzy Nikołajew, prof. UO – *Duszpasterstwa specjalne w Polsce (1989-2019). Stan prawny – doświadczenia – perspektywy*. Po wszystkich wystąpieniach odbyła się dyskusja.

W Sesji II – równolegle prowadzonej w porannej turze obrad – zaplanowanych zostało siedem wystąpień. Tematyka oscylowała wokół zagadnienia: *Kościoły i inne związki wyznaniowe (część 1)*. Do wystąpień zgłosili się następujący prelegenci: ks. dr hab. Tadeusz Stanisławski, prof. UZ, z referatem na temat: *Dezaktualizacja przepisów dotyczących prowadzenia działalności gospodarczej przez podmioty kościelne*, ks. dr hab. Dariusz Walencik, prof. UO, wygłosił referat zatytułowany: *Wyodrębnione kościelne jednostki organizacyjne – stan de lege lata i postulaty de lege ferenda,* dr Aneta Abramowicz (KUL), wygłosiła referat na temat: *Darowizny na kościelną działalność charytatywno-opiekuńczą – postulaty de lege lata i de lege ferenda.* Następnym prelegentem był dr Michał Zawiślak (KUL), który wygłosił referat na temat: *Przyczyny wykreślenia związku wyznaniowego z rejestru – uwagi de lege lata*. W dalszej kolejności swoje referaty przedstawili: dr Marek Strzała (UJ) – *Reguły zmiany nazw wyznaniowych osób prawnych Kościoła Katolickiego (art. 73 ustawy indywidualnej)*

w kontekście potrzeby ich nowelizacji, mgr Agnieszka Filak przedstawiając referat zatytułowany: *Tworzenie kościelnych osób prawnych – wnioski de lege ferenda* oraz mgr Jakub Cupriak-Trojan – *Reforma finansowania Kościołów i innych związków wyznaniowych w Czechach jako punkt odniesienia dla reformy finansowania Kościołów i innych związków wyznaniowych w Polsce.* Po ciekawej dyskusji, przewodniczący obradom w tym panelu dr hab. Marek Bielecki, prof. ASzWoj, podsumował tę część Sesji II.

Natomiast w Sesji III – zatytułowanej *Ustawy indywidualne*, która także była prowadzona w porannej turze obrad, wystąpiło pięciu prelegentów. Pierwszą prelegentką była dr Katarzyna Krzysztofek (UJ), która wygłosiła referat na temat*: Praktyczne zastosowanie ustawy o gwarancjach wolności sumienia i wyznania w kontekście zapewnienia wolności religijnej pacjentom muzułmanom. Czy gwarancje są wystarczające?* W dalszej kolejności wystąpili: mgr Edyta Włodarczyk (UWr) z referatem pt. *Wpływ zmian politycznych po 1989 r. i ustaw majowych na regulacje prawne dotyczące Kościołów Ewangelicznych w Polsce*, mgr Konrad Zamirski (ChAT) z przedłożeniem pt. *Projekt ustawy o stosunku państwa do Kościoła Ewangelicznych Chrześcijan (aspekty legislacyjne)*, mgr Rafał Kaczmarczyk (UW) z opracowaniem pt. *Wokół potrzeby zmian partykularnej regulacji muzułmańskiej* oraz Daniel Bator z referatem pt. *Ustawa o stosunku Państwa do Kościoła Ewangelicko-Metodystycznego w Rzeczypospolitej Polskiej – czy istnieje potrzeba zamian?* Także tę Sesję, której przewodniczył dr hab. Zdzisław Zarzycki (UJ), zakończyła dyskusja.

Po przerwie obiadowej rozpoczęła się popołudniowa tura obrad. W Sesji I kontynuowana była tematyka dotycząca *Wolności sumienia i religii (część 2).* Wystąpili w niej następujący prelegenci: dr Justyna Krzywkowska i ks. dr Marek Paszkowski (UWM) przedstawiając temat: *Nowe możliwości współdziałania Państwa Polskiego i Kościoła Katolickiego w zakresie wspierania rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji społecznej*, dr Krystyna Ziółkowska (UWM) prezentując referat: *Zakaz dyskryminacji ze względu na wyznanie w polskim prawie pracy – postulaty de lege ferenda*, mgr Michał Ożóg (UJ) głosząc referat na temat*: Gwarancje wolności sumienia i wyznania w podmiotach leczniczych w Polsce w perspektywie problematyki legislacyjnej.* Jako ostatni wystąpił ks. mgr lic. Michał Czelny (KUL) z wykładem pt. *Przestrzeganie przepisów ustanowionych w Kościele Katolickim w zakresie ochrony danych osobowych wobec skarg*

osób fizycznych do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych. Sesję zakończyła podsumowująca obrady dyskusja.

Popołudniowej turze Sesji II – dotyczącej *Rejestru związków wyznaniowych (część 2)* – przewodniczył ks. dr hab. Mieczysław Różański, prof. UWM. Pierwszym prelegentem był dr Michał Poniatowski (UKSW), który wygłosił referat na temat: *Propozycje zmian postępowania w sprawach dotyczących rejestru kościołów i innych związków wyznaniowych*. Następnie wystąpił: dr Konrad Walczuk (ASzWoj) przedstawiając referat na temat*: 30 lat regulacji dotyczących rejestracji związków wyznaniowych – czy potrzebne są zmiany? Wnioski de lege ferenda na tle regulacji środkowoeuropejskich*. Kolejno głos zabrali: mgr Tomasz Resler (UWr) z wystąpieniem: *Rejestracja kościołów i innych związków wyznaniowych. Postulaty de lege ferenda* i mgr Tomasz Kędziora z przedłożeniem na temat: *Podmioty uprawnione do wnioskowania o rejestrację kościoła lub innego związku wyznaniowego w Polsce – najistotniejsze postulaty de lege ferenda na tle 30 lat doświadczeń.* Referat zatytułowany: *Przesłanka religijnego charakteru wspólnoty w procedurze rejestracji związku wyznaniowego – reinterpretacja, nowelizacja czy usunięcie?* wygłosił Maciej Kędziora, zaś Maksymilian Hau przedstawił wywód pt. *O potrzebie utworzenia rejestru wyznaniowych osób prawnych*. Po przestawieniu wszystkich referatów, przewodniczący Sesji otworzył dyskusję a następnie dokonał podsumowania panelu.

Ostatnia Sesja III w popołudniowej turze obrad oscylowała wokół tematyki *Ustawy indywidualne (część 2).* W tym panelu wystąpiły cztery osoby: mgr lic. Konrad Dyda, który wygłosił referat: *Próby wprowadzenia „świeckości" państwa poprzez nowelizację ustaw wyznaniowych po 1989 roku*, mgr Karolina Nikołajew, która przedstawiła referat nt. *Czy celowe jest utrzymanie preambuł w ustawach wyznaniowych?* Dwa ostatnie referaty wygłosili studenci z Uniwersytetu Warszawskiego – Oliwia Rybczyńska (*O potrzebie dostosowania procesu negocjowania tzw. umów wyznaniowych do standardów Rady Europy*) oraz Stanisław Jędrczak (*Czy ustawa wyznaniowa powinna regulować kryteria członkostwa w związku wyznaniowym?*).

W dniu 8 maja 2019 r. nastąpiło podsumowanie XVI Ogólnopolskiego Sympozjum Prawa Wyznaniowego. Dziekan Wydziału Prawa i Administracji, ks. dr hab. Mieczysław Różański, prof. UWM, przekazał wyrazy

wdzięczności swoim współpracownikom – dr Justynie Krzywkowskiej i ks. dr. Markowi Paszkowskiemu, za trud włożony w organizację Sympozjum, a także podziękował wszystkim uczestnikom za liczne przybycie i czynne uczestnictwo w sesjach naukowych, zapewniając, że owoce tego Zjazdu zostaną opublikowane. Na zakończenie głos zabrał Prezes Polskiego Towarzystwa Prawa Wyznaniowego dr hab. Paweł Sobczyk, prof. UO, dziękując wszystkim osobom zaangażowanym w organizację XVI OSPW połączonego ze Zjazdem Katedr, Zakładów i Wykładowców Prawa Wyznaniowego z całej Polski.

Uczestnicy konferencji reprezentowali różne środowiska naukowe i badawcze. Dyskusje były ciekawe i bogate w treści. Prelegenci mieli możliwość przedstawienia swoich badań i wymiany poglądów, nie tylko z zakresu prawa wyznaniowego, ale także w połączeniu z innymi gałęziami prawa. Cele Sympozjum zostały osiągnięte, gdyż zaprezentowano szereg interesujących propozycji ewentualnych zmian w polskim prawie wyznaniowym. Podkreślono znaczenie podejmowanej problematyki oraz potrzebę stałej wymiany doświadczeń naukowych. Prezes Polskiego Towarzystwa Prawa Wyznaniowego zapowiedział, że kolejne, XVII Ogólnopolskie Sympozjum Prawa Wyznaniowego w 2020 r., zostanie zorganizowane przez Uniwersytet Rzeszowski, a jego gospodarzem będzie ks. dr hab. Piotr Steczkowski, prof. UR.